

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 27/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 4/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 4/2017 **p o r u š e n é b o l i**.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 4/2017 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **364,62 eur**, ktoré **j e p o v i n n ý** Okresný súd Bratislava I zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právnej zástupkyne.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 27/2022 z 20. januára 2022 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva nasledovný stav veci: V napadnutom konaní sa sťažovateľ ako žalobca žalobou podanou 27. januára 2017 proti Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“), domáha náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 eur z dôvodu nehumánneho, hrubého, krutého a ponižujúceho zaobchádzania s ním príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže v súvislosti s eskortou z Ústavu na výkon väzby v Bratislave 27. novembra 2014 a jeho predvádzaním na pojednávanie konané na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20 Cb 161/2003. Okresný súd v napadnutom konaní nevydal do dňa podania ústavnej sťažnosti žiadne meritórne rozhodnutie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že od podania žaloby sa okresný súd o vec riadne nestará, nekoná s urýchlením a efektívne, o čom svedčí aj skutočnosť, že do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie a vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Dĺžku konania v trvaní 4 rokov a 10 mesiacov, počas ktorých vec nie je rozhodnutá ani len na súde prvej inštancie, považuje sťažovateľ z ústavnoprávneho hľadiska za neprijateľnú. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že vec nie je po skutkovej a právnej stránke zložitá a zároveň má pre neho mimoriadny význam.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že vzhľadom na osobu sťažovateľa, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a dlhoročné skúsenosti so súdnymi konaniami, keďže tunajší súd eviduje cca 110 súdnych konaní, ktoré ako žalobca inicioval, sa predmetná ústavná sťažnosť sťažovateľa javí prinajmenšom ako špekulatívna.

6. Zákonný sudca v rámci rekapitulácie v konaní vykonaných procesných úkonov uviedol, že pojednávanie nariadené na 4. december 2018 bolo zrušené z dôvodu neúčasti náhradnej asistentky, avšak sťažovateľ v mailovom podaní z totožného dňa uviedol, že pojednávania by sa aj tak nemohol osobne zúčastniť zo zdravotných dôvodov. Pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 7. júna 2019, bolo zrušené z dôvodov na strane zákonného sudcu. Pojednávanie nariadené na 24. september 2019

nebolo uskutočnené zo zdravotných dôvodov sťažovateľa. Nariadený termín pojednávania na 4. február 2020 bol zrušený z dôvodu neodkladnej pracovnej porady zákonného sudcu z titulu funkcie podpredsedu súdu. Mailovým podaním z 26. apríla 2020 sťažovateľ oznámil, že sa nezúčastní pojednávania nariadeného na 5. máj 2020 z dôvodu pandémie koronavírusu. Pojednávanie nariadené na 9. október 2020 bolo zrušené z dôvodov na strane zákonného sudcu. Termín pojednávania 5. februára 2021 bol zrušený z dôvodu opatrení súvisiacich s chorobou COVID-19. Na pojednávaní 7. mája 2021 súd konštatoval, že nemal preukázané doručenie predvolania na tento deň sťažovateľovi, preto pojednávanie odročil z dôvodu určenia presnej adresy. Dňa 9. novembra 2021 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu vedenia iných obdobných konaní na tunajšom súde a z dôvodu prípadného oboznámenia sa s trestným spisom sp. zn. 5 T 52/2009, pričom nový termín bol určený na 14. december 2021. Upovedomením z 10. decembra 2021 bol termín nariadeného pojednávania na strane zákonného sudcu zrušený z dôvodu zabezpečenia správy a riadenia súdu a pandemických opatrení. Námietky k primeranosti dĺžky konania a prietahom v konaní nie sú dôvodné, resp. konanie súdu je ospravedliteľné. Od doručenia žaloby vec prešla procesnou prípravou, zároveň bolo vydané uznesenie o zamietnutí návrhu na spojenie vecí. Predvolaním z 19. júla 2018 bol ustanovený prvý termín pojednávania na 4. december 2018. Odročenie termínov sa uskutočnilo zo zdravotných dôvodov sťažovateľa, ako aj zo strany súdu, najmä z dôvodu opatrení proti šíreniu nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Je preukázateľné, že „covidové opatrenia“ ovplyvnili aj činnosť zákonného sudcu, resp. súdu. Sám sťažovateľ sa v niektorých prípadoch odvolával na obmedzenia spojené s pandemickou situáciou. Z konania súdu je preukázateľné, že mal záujem vec prerokovať a rozhodnúť. Bolo by nesprávne sankcionovať súd za vzniknutú situáciu na základe pandémie, ktorá začala 9. marca 2020 a preukázateľne ovplyvnila súdnictvo. Opatrenia prijaté v štáte s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19 spôsobili úplne alebo čiastočné zastavenie práce súdov. Rušenie termínov aj na strane zákonného sudcu, ktorý zároveň od roku 2019 dosiaľ vykonáva funkciu podpredsedu (od 1. 9. 2021 je poverený riadením súdu), sa musí pripisovať „covidovému režimu“. Zároveň možno pričítať namietanú situáciu nemožnosti prejednať spor aj s ohľadom na zdravotný stav sťažovateľa. Sumarizujúc stav vecí, nemožno tvrdenia o neefektívnom a nesústreďenom konaní a neprejednaní vecí bez zbytočných prietahov pripisovať konaniu súdu. Pred „covidovou situáciou“ súd plynule uskutočňoval procesné úkony a nariadené pojednávania boli zrušené z dôvodu zdravotného stavu sťažovateľa a dvakrát na strane súdu z riadne ospravedliteľného dôvodu. Z uvedených dôvodov považuje ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že zotrúva na dôvodoch ústavnej sťažnosti a navrhuje jej vyhovieť.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

9. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietáhov a napadnuté konanie sa vyznačuje neprimeranou dĺžkou, ktorá je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

12. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitnosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov, preto ju nemožno považovať za právne zložitú. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd nezistil ani žiadne také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné napadnuté konanie posúdiť ako zložitú po skutkovej stránke. V súvislosti s týmto kritériom tak nie je možné okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik prietáhov.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietáhom.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci ústavný súd konštatuje, že od začatia konania (27. 1. 2017) do nariadenia termínu prvého pojednávania na 4. december 2018, teda v priebehu vyše roka a desiatich mesiacov, sa okresný súd obmedzil len na preposielanie vzájomných vyjadrení sporových strán a v priebehu tohto obdobia okresný súd nevykonal v napadnutom konaní žiadne ďalšie úkony, ktoré by smerovali k prejednaniu veci. Zo spisu okresného súdu je zrejmé, že významným faktorom, ktorý

ovplyvnil celkový priebeh a dĺžku napadnutého konania, bolo neustále rušenie nariadených termínov pojednávania a ich odročovanie, pričom z celkového počtu deviatich nariadených termínov pojednávania sa uskutočnilo len jedno, a to 9. novembra 2021, na ktorom po prvýkrát od začatia konania bolo vykonané dokazovanie a ktoré bolo následne odročené na 14. december 2021. Zo všetkých nariadených pojednávania boli štyri zrušené z dôvodu na strane súdu, resp. zákonného sudcu (pojednávania nariadené na 4. december 2018, 7. jún 2019, 4. február 2020, 9. október 2020). Z ospravedlniteľného dôvodu na strane sťažovateľa bolo odročené pojednávania nariadené na 24. september 2019. Pojednávania nariadené na 5. máj 2020 a 5. február 2021 boli zrušené z dôvodu režimových opatrení súdu v súvislosti so zabránením možného šírenia vírusu COVID-19 a pandemickej situácie. Pojednávania nariadené na 7. máj 2021 bolo odročené pre neúčast' sťažovateľa a z dôvodu pochybností súdu o doručení predvolania sťažovateľovi. Uvedený postup okresného súdu v napadnutom konaní tak zjavne nesmeroval k efektívnemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

15. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

16. Ústavný súd však nemohol nereflektovať na fakt, že priebeh napadnutého konania spadal čiastočne do obdobia vyhlásenia výnimočného stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (obdobne tak aj vyhlásený núdzový stav od 1. októbra 2020, pozn.). Prijaté právne opatrenia vrátane zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, ako aj prijatej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania a tento aspekt ústavný súd už zohľadnil vo viacerých svojich rozhodnutiach (I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 20/2021). Uvedenú skutočnosť tak nemožno pripočítavať na ľarchu okresného súdu.

17. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd s prihliadnutím na zistený neefektívny postup okresného súdu a doterajšiu dĺžku konania (približne 4 roky a 10 mesiacov) bez rozhodnutia v merite veci dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 4/2017 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

21. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur, ktoré odôvodnil „*extrémnou dĺžkou kompenzačného konania*“ zavinenou postupom okresného súdu.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu

24. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy, neodôvodnenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 1 000 eur sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 364,62 eur. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľa, inak by mu patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 384,08 eur.

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené

v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), ktoré si sťažovateľ uplatnil v ústavnej sťažnosti.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu